HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא דרב יצחק בר' יוסף בסנהדרין בשמעתא קמייתא (דף ד.): **היינו.** דקא הדר רבי ואמר ועוד למילפיה בגזירה שוה: **פיסא.** רגב גוש עפר כלשני"א בלע"ז: **ואפר תמרי.** והשיר תמרים: **נאנו למחלוקת.** דהיינו דומיא דמן העץ המתבקע: **מהו דתימא.** הא לרבי ככח כחו דמי ופטור שהרגב היה כח ראשון ונשירת התמרים היה כח שני קמ"ל שהרגב כגרזן והתמרים כקיסם הניתז: **גרמא.** הוא עץ החריות שהתמרים תלוין אצלו: **ומחיה לכוכסא.** הוא אשכול התמרים המקובלים יחד: **מתני' ר"א בן יעקב.** מפרש טעמא בגמרא: **האב המכה את בנו.** להטותו לדרך (ב) אחרת: **ושליח ב"ד.** המלקה ארבעים לחייב מלקות: **גמ' ליפנות בה.** בני אדם לנקביהם: **ואיכא דמיקרי ויתיב.** ליפנות ביום: **ומצא.** משמע שהוא שם ומצאו נשירת שאל הברזל: **פרט לממציא עצמו.** אחרי כן הוציא הלה את ראשו וקבלה ה"ז פטור זרק את האבן לחצרו והרג [ג]אם יש רשות לניזק ליכנס לשם גולה ואם לאו אינו גולה שנאמר [1]ואשר יבא את רעהו ביער [ד]מה היער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם אף כל רשות לניזק ולמזיק להכנס לשם יצא חצר בעל הבית שאין רשות לניזק [ה](ולמזיק) ליכנס לשם אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות [ו]אף כל רשות יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד: **גמ'** [ז]לרה"ר מזיד הוא [ח]אמר רב שמואל בר יצחק בסותר את כותלו איבעי ליה לעיוני בסותר את כותלו בלילה [ד]בלילה נמי איבעי ליה לעיוני [ה]בסותר את כותלו לאשפה האי אשפה ה"ד אי שכיחי בה רבים [ו]פושע הוא אי לא שכיחי בה רבים [ז]אנום הוא א"ר פפא [ח]לא צריכא אלא לאשפה העשויה ליפנות בה בלילה ואין עשויה ליפנות בה ביום ואיכא דמקרי ויתיב פושע לא הוי דהא אינה עשויה ליפנות בה ביום אונס נמי לא הוי דהא איכא דמקרי ויתיב: רבי אליעזר בן יעקב אומר וכו': [1]ת"ר [1]ומצא פרט לממציא את עצמו [2]מכאן אמר רבי אליעזר בן יעקב אם משיצתה האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקבלה פטור למימרא דמצא מעיקרא משמע ורמינהי [2]ומצא [3]פרט למצוי [3]שלא ימכור ברחוק ויגאול בקרוב ברעה ויגאול ביפה אמר רבא [4] [4]הכא מעניינה דקרא והתם מעניינה דקרא התם מעניינה דקרא ומצא דומיא [2]דוהשיגה ידו מה השיגה ידו מהשתא אף מצא נמי מהשתא הכא מעניינה דקרא ומצא דומיא דיער מה יער מידי דאיתיה מעיקרא אף ומצא נמי מידי דאיתיה מעיקרא: הזורק את האבן וכו': א"ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דמחטבת עצים דרשות דלמא מחטבת עצים דסוכה ומחטבת עצים דמערכה ואפ"ה אמר רחמנא ליגלי א"ל כיון דאם מצא חטוב [5](אינו חוטב) לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה איתיביה רבינא לרבא [6]יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד לימא כיון דאילו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר מצוה דכתיב [3]יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך [5]הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי [1]ואשר יבא את רעהו ביער [6](מה יער) דאי בעי עייל ואי בעי לא עייל ואי סלקא דעתך מצוה מי סגיא דלא עייל אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא כל היכא דכתיב אשר דאי בעי הוא אלא מעתה [4]ואיש אשר יטמא ולא יתחטא אי בעי מיטמא אי בעי לא מיטמא מת מצוה דלא סגי דלא מיטמא הכי נמי דפטור שאני התם דאמר קרא

[לעדים ולדייניס] כדאמרי' בסנהדרין (דף כט.) [6](במשנה תורה כתיב נמי כי לא שוגג הוא לו [3] משום פרשה שנשנית) כך נראה למשי"ח: טמא

היינו דקאמר להו ועוד. פירוש משמע דמעיקרא ה"ל טעמא משום אם למסורת ובתר הכי קאמר ועוד כלומר אע"ג דס"ל שאם למקרא מ"מ הכא איכא למשמע מגזירה שוה ותימה דמעיקרא נמי לא תלי טעמא במסורת אלא משום דלא כתיב מעצו ואמר ה"ר יוסף בכור שור דהיא היא וה"ק וכי נאמר ונשל הברזל מעצו דאי [ד] כתיב כן אז הוי מיושב לומר יש אם למקרא לקרות ונשל כדקרי וכדאמרי רבנן והלא לא נאמר אלא מן העץ וא"כ אין לשון המקרא דקרינן ונשל מיושב על זה אלא ודאי מן העץ מוכיח דיש אם למסורת שהוא ונישל כמו והשיל וזה הלשון מיושב על מן העץ דמן העץ המתבקע [ה] והשתא ניחא הא דקאמר ועוד וכן [ו] פירש בסנהדרין גבי יראה יראה דמשמע שפיר [ז] מן המסורת דהיינו יראה משום דפשטיה דקרא משמע דכתיב בתריה את פני האדון וגו' א"כ משמע יראה זכורך פני האדון והיינו לפי המסורת אבל לפי המקרא דקרינן יראה אל"ל לפני האדון:

מהו דתימא בכח בחו דמי. ולא דמי לענין המתבקע דהתם נגע במה שבידו בשעת התזת הענן אבל הכא שכבר יצא מידו בשעת התזת תמרים דמי שפיר לכח כחו אימא לא ליחייב קמ"ל:

לא צריכא אלא כו'. פירוש דמהשתא לא צריך לאוקומא בסותר דהוא הדין בזורק ממש:

באשפה העשויה וכו'. והשתא מייתי ביום ובזורק לאשפה ולא בסותר כותלו ואע"ת ולינקוט בתיה העשויה ליפנות כלל (ו) וגם בלילה איכא דמקרי ויתיב וכדקאמר השתא וי"ל דא"כ אנוס הוא דלית ליה לאסוקי אדעתיה הוא דמקרי ויתיב כיון שאינה עשויה ליפנות כלל אבל השתא (ז) בעשויה ליפנות בלילה אית ליה לאסוקי גם ביום הוא דמקרי ויתיב: **אף ע"ג דגמיר מצוה קא עביד כו'.** וא"ת מ"מ קשה משליח ב"ד דכיון דאילו לקח כבר לאו מצוה קא עביד וכו' וי"ל דמ"מ איכא מצוה מתחילה מה שאין כן בחטיבת עצים דסוכה (ח) ואם מצאן חטובות לא היה שם חטיבת מצוה מעולם שהרי לא נחטבו לכך וליכא למימר נמי כיון דאילו לא חטא לאו מצוה היא וכו' דההיא לאו שליח ב"ד מיקרי ולא דמי לרבו ואביו דלעולם שמו (ט) זה על בנו וזה על תלמידו: (לעיל) **בלא איבה פרט לשונא.** תימה אמאי איצטריך האי קרא תיפוק ליה דכתיב במשנה תורה והוא לא שוגג (י) וע"ע ושמא י"ל דבמשנה תורה נחזרת ונשנית בשביל דבר שנתחדש מיער והרבה פרשיות יש בענין זה במשנה תורה אבל לא קשה מולא אויב לו דבאלה מסעי דהכהן איצטריך למימר אפילו (כ) לא אויב לו (ל) משום פרשה שנשנית) כך נראה למשי"ח: טמא

יב א מיי' פ"ו מהלכות רוצח והלכה טו סמג עשין עה:
יג ב מיי' שם הל' יא:
יד ג ד מיי' שם הלכה ו: טו ה ו ז מיי' שם הל' ז:
טז ח מיי' שם הלכה ח:
יז ט מיי' שם הל' ט [ופ"א מהל' חובל הל' י"ט]:
יח י מיי' פי"א מהל' שמיטין והלכה יז סמג לאוין עה:
יט כ מיי' פ"ה מהלכות רוצח הלכה ה ו סמג עשין עה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכא מעניינה דקרא. נ"ב עיין בסנהדרין דף פא בתוס': (ב) רש"י ד"ה הא בר וכו' לדרך האמת הס"ד: (ג) ד"ה ומצא פרט וכו' פרט למצוי לפדות אם היתה וכו' להחזיקה לו הס"ד: (ד) תוס' ד"ה היינו וכו' דאי הוה כתיב כן מ: (ה) בא"ד המתבקע קאמר והשתא ניחא וכו' דמשמע שפיר דיש אם למסורת דהיינו יראה משום דפשטיה דקרא משמע הכי דכתיב וכו' משמע יראה זכורך את פני האדון וכו' לפי המקרא דקרינן יראה אל"ל: (ו) ד"ה לאשפה וכו' ליפנות כלל גם בלילה ואיכא דמקרי: (ז) בא"ד אבל השתא דעשויה: (ח) ד"ה אע"ג דגמיר וכו' דאם מצאן: (ט) בא"ד שמו עליו זה על בנו: (י) ד"ה בלא איבה וכו' לא שוגג לו וע"ע וכו' שנתחדש בה מיער: (כ) בא"ד איצטריך למימר אפילו ולא אויב לו דבמשנה תורה כתיב נמי כי לא שוגג הוא לו משום פרשה שנשנית כ"ל. ועל מיעות אפילו ולא אויב לו נ"ב פי' שוגג הוא לו אמיגא ומי לאו קרא הוה אמיגא שוגג דוקא אינו גולה איצטריך ולא אויב לו לאוויי דלפ אינו אויב לו הלכך גולה אבל אויב אינו גולה ואין להקשות השתא דכתיב ולא אויב לו נמה לי בלא איבה השתא אויב אינו גולה כל שכן שוגג ד"ל [ובהשאר הסכר]: (ל) בא"ד משום פרשה שנשנית. נ"ב פי' תרתי קראי כתובי במ"ת לא שוגג לו ולא אצטריכו אלא משום פרשה שנשנית [והשאר הסכר]:

רבינו חננאל (המשך)

השתא איזדמן ליה דומיא דהשיגה ידו: הזורק אבן לחצרו והרג אם יש רשות לניזק ליכנס לשם גולה כו'. אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות אף כל רשות יצא האב המכה בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד. ומקשו עליה וממאי דהאי דכתב לחטוב עצים דרשות הן דלמא חטבת עצים למערכה או עצים לעשות סוכה דאינון מצוה ואפילו הכי גולה.

רבינו חננאל

יש אם למקרא סבירא ליה. אמר לך כתב למעלה לחטוב עצים וכתב למטה ונשל הברזל מן העץ מה העצים הכתובים למעלה העצים המתבקעין הן אף עץ הכתוב למטה מן העץ המתבקע. וחכ"א גולה מאי טעמא ונשל כתיב מכל מקום [ד] אמר רב פפא האי דשדא פיסא. פי' טיט שיבש ונעשה כאבן לדיקלא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול לרבי דמחייב בהתזת בקעת חייב דתמרי

ח) סנהדרין ד., ב) ב"ק לב., ג) רש"א מ"ז, ד) בסה"מ ל"ג אף כל רשות, ה) ב"ק לב., ו) שם לג., ז) ערכין ג., ח) רש"א מ"ז, ט) [בסת סב: וש"ן], י) רש"א מ"ז, כ) רש"א מ"ז, ל) רש"א בפר"ק, מ) רש"א גמי, נ) רש"א מ"ז,

תורה אור השלם

1. וְאֲשֶׁר יָבֹא אֶת רֵעֵהוּ בַּיָּעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדְּחָה יָדוֹ בַּגַּרְזֶן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס אֶל אַחַת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחָי:
דברים יט ה
2. וְאִישׁ כִּי לֹא יְהֻדֶּה לוֹ וּמָצָא הַשִּׂיגָה יָדוֹ וּמָצָא בִּדֵּי גְאֻלָּתוֹ:
ויקרא כה כו
3. יִסַּר בְּנֶךָ וְיַנִּיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ:
משלי כט יז
4. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ טִמֵּא מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא הוּא:
במדבר יט כ

גליון הש"ס

מתני' אם יש רשות לניזק. עי' ב"ק דף לב ע"ב תוד"ה ולא קגי: **שם** מה היער. לעיל ז ע"ב: **גמ' הכא** מעניינה. עי' סוטה דף מה ע"א:

לעזי רש"י

כלישני"א [בלישט"א] גוש אדמה.

מוסף רש"י

ומצא. ומצא את רעהו ומת, שהיה חבירו מצוי שם בשעה שהריס זה הגרזן חייב גלות, **פרט לממציא את עצמו.** דפטור זה מגלות (ערכין ל:). **שלא ימכור ברחוק.** לא ימכור שלה לחוקה שיש לו כדי לגאול זו שהיא קרובה לו (שם ל.). **מה השיגה ידו מהשתא.** דוחלי מעיקרא כשמכרה לא היתה ידו משגת, כדכתיב כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו (שם ל:).

במקום בקעת עומדין לרבנן כח כחו הוא ופטור. אלא לרבי כח כחו היכי הוי. כגון דשדא פיסא ומחייה לגדמא ג) ואזל גדמא ומחייה לכבסא פירוש סנסני (של) תמרים ג) ואתר תמרי אזול תמרי וקטול היינו כח כחו ופטור: הזורק אבן ברשות הרבים והרג הא ודאי מזיד הוא והאי דתנן גולה אוקימנא בסותר את כותלו. ירושלמי כגון שהיה כותלו גוהה והיה סותרו לאשפה העשויה להיפנות בה בלילה ואינה עשויה להיפנות בה ביום ואיכא דמיקרי יתיב ומיפנה בה פושע לא הוי דהא אינה עשויה להיפנות בה ביום אנוס נמי לא הוי דהא איכא דמיקרי יתיב לפיכך גולה. ת"ר ומצא את רעהו פרט לממציא את עצמו מיכן א"ר אליעזר בן יעקב אם משיצאת האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקיבלה פטור. ואסיק". האי ומצא מידי דהוה מעיקרא משמע דומיא דיער והאי דכתב ומצא כדי גאולתו מידי דלא הוה מעיקרא אלא

ו) כלומר אפילו אם מעצמו נשל ולא על ידי הענן: ז) גדמא. כ"ה ג"כ גירסת הערוך ערך גדם: ח) וכ"ה בערוך ערך כנס: